N° 117. 1856.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Zaturdag 27 September.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags. Binnen deze gemeente en Vlis[illegible]
[illegible]vingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure. [illegible]
De abonnementsprijs per drie maanden is f 3; franco per post f 3,40. [illegible]
De inzending van advertentiën kan geschieden tot tien ure des morgens, op den dag der uitgave.

De prijs van gewone advertentiën is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte of doodbekendmakingen enz.; van één tot zes regels f 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.
Voor elke plaatsing moet 35 cents voor zegel worden betaald. De betaling geschiedt kontant.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

Editie van vrijdag avond 8 ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 26 september.

De discussiën in de tweede kamer der staten-generaal over het adres van antwoord op de troonrede zijn heden middag ten einde gebragt; het geheele adres is aangenomen met 57 tegen 9 stemmen. — Wij verwijzen onze lezers naar het bij deze courant behoorend bijvoegsel, waarin wij het ontwerp adres en de belangrijke discussiën daarover vrij uitvoerig mededeelen.

Blijkens het procesverbaal van beoordeeling der op 19 dezer ten toon gestelde voorwerpen van tuinbouw te Dordrecht, is eene zilveren medaille toegewezen aan de cacteen, gekweekt in een der bloemverzamelingen onder de gemeente Oostkapelle.

Voor zoo verre ons bekend werd, is dit de eerste bekrooning elders ten deel gevallen aan bloemen, uit Zeeland naar Holland ter mededinging ingezonden.

Mogen ook andere voorstanders van horticultuur hierdoor worden aangespoord om, langs dien weg, het vooroordeel te bestrijden, hetwelk bij vele landgenooten, ten nadeele van het vruchtbaar en belangrijk gewest onzer inwoning bestaat.

Uit Arnemuiden wordt ons van 24 dezer geschreven:

Ergisteren kwam hier van de kolvisscherij op Doggersbank terug de kotter Jonge Jacob, schipper Schroevers. De reis is voorspoedig en de vangst zeer gezegend geweest, zijnde aangebragt 195 ton gezouten kabbeljauw enz.

Het Staatsblad no. 87 bevat een koninklijk besluit van 12 dezer, houdende goedkeuring der statuten van de te 's Hage gevestigde vereeniging tot daarstelling van een geneeskundig gesticht voor minderjarige idioten in Nederland, en mitsdien erkenning van die vereeniging als regtspersoon.

Z. K. H. de prins van Oranje, vergezeld van HD. gouverneur, den kolonel jhr. Casembroot, en 's konings ordonnansofficier jhr. de Geer, is heden ten 6½ ure in goeden welstand van zijne buitenlandsche reis in de residentie teruggekeerd.

De koning heeft Z. K. H. den prins van Oranje bij HD. aankomst aan het paleis verwelkomd en aan HD. de versierselen van het grootkruis der orde van den Nederl. Leeuw overhandigd, terwijl ook de uniform als luitenant-kolonel bij het regement grenadiers en jagers in gereedheid was. Ook begiftigde Z. M. den luitenant-kolonel, jhr. Casembroot, met het kommandeurskruis der orde van de Eikenkroon.

Men leest in de Nieuwe rotterdamsche courant van 25 dezer:

„Wij meenen niet onopgemerkt te mogen laten voorbijgaan, dat heden de dichter Tollens zijn geboortedag herdenkt en zijn 76e levensjaar heeft volbragt. Dankbaar als wij zijn dat de man die zoo uitmuntend van de goudelijke gave der poëzij heeft doen blijken en die zich verhief tot 's volks meest geliefden zanger, zulk een hoogen ouderdom mogt bereiken, wenschen wij des niettemin vurig hem als een sieraad onzer eeuw, nog vele jaren in ons midden te mogen behouden. Lang geniete hij nog zijn welverworven en onbetwisten roem en smake de voldoening, dat het opkomend geslacht den grijzen dichter niet vergeet, maar hem eert in zijne liefelijke zangen.”

Benoemingen en besluiten.

Bij besluit van 16 dezer heeft Z. M. goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der hervormde gemeente van Middelburg, op F. P. J. Sibmacher Zijnen, predikant te Delden; van Ouwerkerk, onder de klassis van Zierikzee, op J. van Witzenburg, kandidaat.

— Bij besluit van 25 dezer, heeft de koning goedgevonden tot zijnen commissaris in de provincie Noordbrabant te benoemen jhr. mr. P. J. Bosch van Drakestein, regter in de arrondissements-regtbank te Amersfoort.

Kerk- en schoolnieuws.

Jl. zondag werd de [illegible] gebouwde kerk van de christelijk afgescheiden gereformeerde gemeente te Zierikzee, aan hare bestemming toegewijd. De rede van haren leeraar ds. A. F. Kok, had tot grondslag 1 Kon. 8, vs. 29 en 62. Eene groote schare woonde deze plegtigheid bij.

Marine en leger.

Zr. Ms. kuilkorvet Prins Maurits der Nederlanden zal eerlang te Vlissingen in dienst worden gesteld, vermoedelijk bestemd naar West-Indie.

Gemeenteraad van Middelburg.

Zitting van 24 september.

Voorzitter jhr. mr. Paspoort van Grijpskerke.

Afwezig de heeren Salomonson, van de Graft, dr. Damme, mr. Verbrugge en Caland, waarvan de drie laatstgenoemden echter later ter vergadering verschijnen.

De notulen der vorige vergadering, waarin de benoeming van den heer mr. Snouck Hurgronje tot wethouder heeft plaats gehad, gelezen zijnde, erlangt die heer het woord. Hij betuigt zijne erkentelijkheid voor het blijk van vertrouwen waarmede de gemeenteraad hem heeft vereerd, geeft de verzekering van zijne hartelijke belangstelling in alles wat de belangen der gemeente betreft, doet een beroep op de welwillendheid van de overige leden van het dagelijksch bestuur, in wier veeljarige ondervinding hij een steun hoopt te vinden, en verklaart zijne betrekking te aanvaarden, met het voornemen om zijne krachten zoo veel mogelijk tot nut en voordeel der gemeente aan te wenden.

De notulen hierop goedgekeurd zijnde, wordt door den voorzitter den heer mr. Hurgronje dank gebragt voor zijne goede gezindheid, en het behartigen der gemeentebelangen hem (bij vernieuwing) aanbevolen.

De heeren Caland en mr. Verbrugge komen ter vergadering.

Twee missiven van gedeputeerde staten, houdende goedkeuring: *a.* van het vastgestelde kohier der belasting op de fouragien; *b.* van het besluit, waarbij over eene som van f 53,10 uit de onvoorziene uitgaven wordt beschikt voor de inrigting van het nieuwe lokaal voor choleralijders, worden na voorlezing achtereenvolgens voor kennisgeving aangenomen.

Alsnu wordt voorlezing gedaan van een missive van het zelfde collegie, waarbij is gevoegd afschrift van een door den heer D. Dronkers aan de regering ingediend adres, betrekkelijk het plan van het te graven havenkanaal.

In dit adres wordt te kennen gegeven dat in der tijd door den adressant concessie is gevraagd voor de daarstelling van een kanaal, van den mond der Westerschelde in de nabijheid van Vlissingen tot Middelburg, en dat hem daartoe de medewerking der regering reeds voorloopig is toegezegd; dat thans eene maatschappij tot de uitvoering van dit gewigtige werk bereid is, zoo er voldoende ondersteuning door de regering worde verleend; dat door het onlangs door den gemeenteraad van Middelburg genomen besluit reeds voorloopig de, van die zijde gevraagde medewerking is toegezegd, terwijl ook van de provinciale staten van Zeeland de vereischte deelneming mag worden verwacht; dat de kosten voor de daarstelling van het havenkanaal met de daarmede in verband staande werken op omstreeks vier millioen gulden kunnen worden berekend. De adressant verzoekt dien ten gevolge:

1°. dat hem voor de uitvoering dier werken concessie worde verleend met verzekering van het genot gedurende 99 jaren van de daaruit voortspruitende baten;

2°. dat uit 's rijks schatkist tot deze onderneming worde bijgedragen eene som van f 750,000, te betalen 1/3 in 1857, 1/3 in 1858 wanneer de werkzaamheden naar genoegen der regering zullen zijn gevorderd en 1/3 in 1859, wanneer al de werken zullen voltooid zijn;

3°. dat in afwachting van de te nemene beschikking, door de ambtenaren van 's rijks waterstaat en de genie de te volgen rigting inmiddels worde vastgesteld.

De voorzitter stelt voor om dit adres te ondersteunen ten ware de vergadering mogt goed vinden het te stellen in handen der commissie, vroeger benoemd voor de bijdrage door de gemeente te verleenen.

Na eenige discussie waaraan deelnamen de heer Caland, die eerst het rapport van genoemde commissie wenscht af te wachten, en de heeren mrs. van Diggelen en Siffle, die met den voorzitter van oordeel zijn dat deze zaak eene spoedige behandeling vordert en buitendien van de eventueel door de gemeente toe te kennen ondersteuning geheel afgescheiden moet worden beschouwd, wordt besloten het adres van wege den gemeenteraad te appuijeren en daarvan aan gedeputeerde staten kennis te geven. De heer dr. Damme is inmiddels ter vergadering gekomen.

Wordt gelezen een adres van den heer D. Dronkers waarbij wordt te kennen gegeven het wenschelijke van het benoemen eener commissie om, met betrekking tot den geconcessioneerden spoorweg, bepaaldelijk de belangen dezer provincie in het oog te houden en te bevorderen. Deze commissie zou volgens het oordeel van den adressant onder anderen kunnen bestaan uit de burgemeesters van de gemeenten Middelburg, Vlissingen en Goes, en de voorzitters of hunne plaatsvervangers van de kamers van koophandel en fabrieken in die gemeenten; terwijl verzocht wordt dat de raad voor zoo veel deze gemeente betreft in de benoeming voorziet.

Dit adres is vergezeld van eene missive van de kamer van koophandel en fabrieken alhier. De kamer acht het wenschelijk dat ook hier, even als in Noordbrabant eene commissie bestaat, bepaaldelijk om zoo veel de provincie betreft, toe te zien of de werken goed en in overeenstemming met de concessie worden uitgevoerd; van hare zijde heeft zij haren voorzitter, den heer G. J. Sprenger, daartoe afgevaardigd; zij voegt er verder bij dat de commissaris des konings het belang eener dergelijke commissie volkomen erkent en genegen is haar zijnen bijstand te verleenen.

De voorzitter is bereid aan het verlangen van den adressant en de kamer gevolg te geven en deel der commissie uit te maken. De vergadering, zich hiermede vereenigende, besluit tevens dat aan de kamer van koophandel en fabrieken en aan den heer Dronkers hiervan zal worden kennis gegeven.

In de commissie, aan het dagelijksch bestuur toegevoegd tot regeling van het subsidie voor het havenkanaal, bestaande uit de heeren mr. Hurgronje, mr. Vis en van Teylingen, door de benoeming van eerstgemelden tot wethouder eene vacature ontstaan zijnde, wordt daarin voorzien door de benoeming van den heer Caland.

Een ingekomen rekwest van den concierge van het provoosthuis Jekeling, tot verhooging zijner jaarwedde, wordt aangehouden tot de deliberatien over de begrooting.

Een rekwest van de wed. de Munck, strekkende om te worden aangesteld als schipper in het beurtveer tusschen Middelburg en Amsterdam, wordt aangehouden tot eene volgende zitting.

De voorzitter deelt mede dat de voorwaarden van aanbesteding tot het maken van een gebouwtje voor het koken van olie, reeds aan den raad waren voorgedragen toen het gebleken is dat de daarvoor aanvankelijk bestemde plaats vermoedelijk voor de werken van den spoorweg zal worden vereischt; alsmede dat de aannemingsom f 448 heeft bedragen, terwijl die slechts op f 375 was begroot. Hij stelt dien ten gevolge voor: 1. de plaats thans te bepalen op het bolwerk tusschen de Langevijle poort en den molen; 2. de meerdere kosten te vinden op het nog beschikbare van andere posten van fabriekage. Aldus wordt besloten.

Met betrekking tot de regeling van den intrest der gelden welke reeds vóór de goedkeuring der geldleening zijn verstrekt, wordt nu een gemotiveerd voorstel van burgemeester en wethouders ter tafel gebragt. Het heeft tot strekking om, uit hoofde door den burgemeester dezer gemeente, ten einde aan de geldelijke verlegenheid waarin de gemeentekas verkeerde te gemoet te komen, in mei van dit jaar ten zijnen name en op door hem verstrekt onderpand, gelden ten behoeve der gemeente waren opgenomen, de daarvoor verschuldigde intrest van f 18,000 à 5 pct., loopende van 1 mei tot 30 september e. k. te restitueren, en de daartoe benoodigde som van f 375, te vinden uit den post van onvoorziene uitgaven.

Nadat de heer van Teylingen verklaard had er geen bezwaar in te zien dat de zaak op deze wettige wijze worde geregeld, wordt het voorstel zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Aan de orde gesteld zijnde het verzoek om ontslag van den secretaris der gemeente, betuigt de voorzitter zijn leedwezen dat door de benoeming van den heer mr. Lantsheer tot eene regterlijke betrekking de gemeente van zijne ijverige bemoeijingen voor het vervolg zal zijn verstoken. Hij betuigt de erkentelijkheid van den raad en bijzonder van het dagelijksch bestuur voor hetgeen door dien heer in het belang der gemeente is verrigt en stelt voor het verleenen van een eervol ontslag, ingaande met 1 october.

De raad zich zoo wel met de geuitte gevoelens als met het voorstel vereenigende, wordt aldus besloten.

De openbare vergadering gaat vervolgens over in eene zitting met gesloten deuren.

De vergadering weder voor het publiek toegankelijk zijnde, wordt in de eerste plaats mededeeling gedaan van eenige ingekomen rekwesten tot vervulling van de betrekking van gemeente-

weduwvrouw, welke worden aangehouden tot eene volgende zitting; terwijl de beide ingekomene rekwesten van de heeren mr. C. N. de Stoppelaar en J. P. van Visvliet, voor de betrekking van gemeente-secretaris, worden gesteld in handen van burgemeester en wethouders om bij het opmaken der nominatie daarop achting te geven.

Aan de orde zijnde de benoemingen: 1. van ambtenaar van den burgerlijken stand, 2. van voorzitters en leden van de vaste commissien, worden de heeren dr. Damme en jhr. de Jonge verzocht met den voorzitter het bureau van stemopneming uit te maken.

Tot ambtenaar van den burgerlijken stand wordt gekozen de heer mr. Snouck Hurgronje, met 13 stemmen, zijnde eene stem op den heer Rekker uitgebragt en een biljet in blanco.

De voorzitters en leden van de vaste commissien worden achtereenvolgens allen herkozen, met uitzondering van de heeren van Teylingen, Salomonson en Snouck Hurgronje, in wier plaatsen als leden van de commissien voor verordeningen, financien en fabriekage, respectievelijk worden benoemd de heeren dr. Damme, van Deinse en Caland, terwijl de heer van Teylingen in plaats van den heer G. J. Sprenger tot lid van de commissie van financien wordt gekozen, van welke benoemingen ingevolge art. 54 der gemeentewet afkondiging zal worden gedaan.

De deliberatien op de reclames tegen het kohier van den hoofdelijken omslag worden tot eene volgende zitting aangehouden.

Burgemeester en wethouders worden gemagtigd met den tegenwoordigen pachter van het land op den Blaauwendijk, omtrent het pachten van dien grond voor nog een jaar overeen te komen, daar bij de onzekerheid of aan dat terrein eerlang eene andere bestemming zal moeten gegeven worden, eene verpachting voor langeren tijd niet raadzaam wordt geacht.

Door den heer dr. Damme wordt mede namens de heeren van Uije en van Teylingen, rapport uitgebragt op de in hunne handen gestelde missive van de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt, betrekkelijk de door den minister van binnenlandsche zaken verlangde gezondheids-policie. In dit rapport wordt beweerd dat de werkzaamheden van genoemde commissie door de haar op te dragen taak, eene belangrijke uitbreiding zullen erlangen, dat zij o. a. ook inlichtingen van eenen bouwkundigen zal behoeven, waartoe de hulp van den gemeentebouwmeester zal worden vereischt, dat de inwilliging van het verlangen der commissie, tot vermeerdering van personeel en verhooging der toelage wenschelijk wordt geacht, waarom dan ook wordt voorgesteld:

1. het personeel dier commissie met twee personen een med. doctor en een scheikundige te vermeerderen en alzoo op zeven leden te brengen;
2. de toelage uit de gemeentekas op f 300 te brengen;
3. van deze besluiten aan de commissie kennis te geven, met verzoek dat door haar dubbeltallen voor de te benoemen leden worden voorgedragen en eene vernieuwde begrooting worde ingediend.

De beslissing hierop wordt aangehouden.

De heer mr. Siffle meent de commissie, in der tijd benoemd ter zake van het adres van den onderwijzer Leupen, te moeten uitnoodigen spoedig, immers voor de deliberatien over de begrooting, haar eindrapport uit te brengen. Op de bemerking des voorzitters, dat vroeger reeds door die commissie verslag is gedaan en alleen maar de hoegrootheid der som moet worden geregeld, hetgeen bij de behandeling der begrooting kan geschieden, wordt daarmede genoegen genomen, en de openbare zitting gesloten.

Gemeenteraad van Vlissingen.

Zitting van 24 september.

Voorzitter dr. Callenfels. Afwezig de heer van der Os.

De notulen der vorige zitting worden goedgekeurd, na het ondergaan van eene kleine wijziging op eene aanmerking des voorzitters.

De ingekomene nota's van bedenkingen, bij het ministerie van binnenlandsche zaken gerezen, tegen de door dezen raad gearresteerde heffingen van plaatselijke belastingen en daartoe betrekkelijke verordeningen op de invordering, gesteld zijnde in handen der commissie welke zich met het ontwerpen had belast, worden deze in behandeling genomen. De aanmerkingen bepalen zich hoofdzakelijk tot de volgende: eene belasting uitsluitend op de buitenlandsche bieren acht de minister onaannemelijk, terwijl de opbrengst toch ook van geene beteekenis zou zijn; hieraan wordt toegegeven zoo dat dit artikel vervalt. De drooge en stokvisch, zoutevisch en pekelharing, wenscht de minister ook vrij te laten, doch naar het advies der commissie besluit de raad [illegible] alsnog deze heffing te behouden, daar de opbrengst [illegible] 607 bij de vermindering die de ontvangsten beiden [illegible] gen nog moeijelijk kan gemist worden.

[illegible] bedenking dat ook de binnenlandsche likeuren (begrepen [illegible] binnenlandsch gedisteleerd) afzonderlijk moeten [illegible] trokken, wordt te gemoet gekomen.

De belasting op steenkolen, voorgedragen bij wege van opcenten op de rijks accijns, wordt verkieslijker geacht te heffen als eigen middel, hetgeen mede wordt toegegeven. Dienovereenkomstig wordt de verordening op de invordering gewijzigd.

Daar bij de heffing van markt- en staangelden, de opbrengst niet hooger mag zijn dan benoodigd is tot dekking der kosten, [illegible] de voordragt van den raad begrepen is de voldoening [illegible] rente ad 5 pct. van een kapitaal groot f 26,000, wenscht [illegible] bepaaldelijk aangetoond worde dat zoodanige [illegible] leening ten behoeve der markten enz. is aangegaan, bij gebreke waarvan het tarief eene evenredige verlaging behoort te ondergaan.

De commissie geadviseerd hebbende om tot zoodanige vermindering over te gaan, betoogen echter de heeren van Uije [illegible] Uyttenhooven, dat het allezins billijk is die rentelast [illegible] te begrijpen, als is de raad ook door het verbranden van het gemeente-archief in de onmogelijkheid om nadrukkelijk aan te wijzen dat juist dit kapitaal voor zoodanig doel is gebezigd. Immers gaat de gemeente gebukt onder een schuldenlast, die ongetwijfeld is aangegaan, ook voor de bestrating, daarstelling en onderhoud van marktpleinen enz. Sprekers verlangen dit een en ander, nader uit een gezet, ter kennisse van het hooger bestuur te brengen en de voorgedragene heffing te behouden. Na de ontvangene inlichtingen vereenigen alle leden zich met dit gevoelen.

Op eene bedenking dat in sommige gevallen voor het verblijf in de dokhaven het havengeld duurder gesteld is, zal worden toegelicht dat men in het tarief daarbij het oog had op zoodanige vaartuigen die ook in de andere haven kunnen binnen loopen, doch bij verkiezing in de marinehaven gaan; voor deze is het tarief hooger dan voor de bodems die verpligt zijn daar in te gaan en onmogelijk in de andere haven binnen kunnen.

De minister acht de gelijke heffing van havengeld van ledige en geladene schepen minder billijk. Over dit reeds meermalen besproken onderwerp ontstaat eenige discussie. De heer Uyttenhooven echter uit een gezet hebbende, dat het hier geene belasting geldt op de ladingen maar wel op den bodem, naar de daardoor ingenomene plaatsruimte enz., wordt bij omvraag besloten de bepaling onveranderd te behouden; alleen de heer Schultz heeft zich hier tegen verklaard.

Eindelijk wordt ook ingewilligd de bedenking dat de voorwaarden van abonnement [illegible] omschreven te zijn in het besluit.

Bij monde van den heer Winkelman, brengt de commissie, die zich met het onderzoek der gemeente-begrooting voor 1857 belastte, rapport uit. Na het aanhooren daarvan wordt die begrooting in behandeling genomen om bij de artikelen waarop de commissie wijzigingen voorstelt, daarop te attenderen, aanvangende met de uitgaven.

Hoofdstuk I. Jaarwedde van den bouwmeester f 700. Wordt gelezen een rekwest van den bouwmeester W. de Kruijff, verhooging zijner jaarwedde verzoekende, daar hij vernomen heeft door opheffing der betrekking van opzigter bij de begraafplaats eene winstderving van f 100 te zullen hebben. Na zeer uitvoerige discussie omtrent het al of niet billijke van de inwilliging van dit verzoek, geschiedt door den heer Uyttenhooven voorlezing van de aanstelling en instructie des bouwmeesters, waaruit blijkt dat hij op de bezoldiging van f 700 en gewone emolumenten is benoemd. Die heer betoogt wijders dat de betrekking waarop adressant doelt, door den raad opgeheven zijnde, alzoo die dienstprestatie, en zonder twijfel ook de bezoldiging ophoudt; het geldt hier niet een emolument, maar eene geheel op zich zelf staande betrekking, hoewel bekleed door den zelfden titularis. Wordt besloten met 9 tegen 3 stemmen het verzoek te wijzen van de hand. Voor hebben gestemd de heeren Schultz, Dutilh en Verloo.

Jaarwedden van leeraars enz. f 1950, wordt vermeerderd met f 200, overeenkomstig het voorstel, voor een hulp-onderwijzer aan de gemeenteschool voor on- en minvermogenden.

Een nieuw artikel wordt uitgetrokken ad f 600 voor jaarwedde van een tweeden commissaris van policie, en burgemeester en wethouders opgedragen het verzoek tot aanstelling van zoodanig persoon tot den koning te rigten en zich met de verdere ten uitvoerlegging te belasten.

De bezoldiging der marktveegster f 36, wordt om de vermeerderde werkzaamheden uitgetrokken ad f 50.

In stede van „havengeld," wordt overeenkomstig de bedenking des ministers „haven- en kaaigeld" gesteld.

Het collecteloon voor ontvangst van het marktgeld, thans ad f 156 uitgetrokken, wordt, naar het voorstel der commissie geroijeerd en een nieuw artikel onder de vaste jaarwedden ad f 150 tot dat einde uitgetrokken.

Art. 1 van hoofdstuk II wordt van f 500 verminderd op f 336 en conform het voorstel der commissie besloten het schilderen en behangen van twee kamers op het raadhuis alsnog uit te stellen.

Art. 1 van hoofdstuk III wilde de commissie met f 20 verhoogen voor het schilderen der kantoren van inklaring, doch op de aanmerking van den heer Uyttenhooven, dat die kosten wel elders beschikbaar zullen blijven, is het artikel onveranderd behouden op f 3076,87.

Van het artikel Onderhoud van wegen, straten enz. f 1511, van het zelfde hoofdstuk, wordt een bedrag van f 376,98 afgetrokken en gebragt onder haven- en kanaalwerken, als daaronder meer eigenaardig te huis behoorende; voorts wordt de daaronder begrepene post van f 60,92 uitgetrokken voor de plaatsing van urinoirs, verhoogd op f 150.

Bij het zelfde artikel had de commissie gewezen op de noodzakelijkheid om ter plaatse waar het Groenewoud door de Walstraat doorsneden wordt, twee diepe gooten te doen maken, ter voorkoming der opeenhooping van vuilnis en water. Is besloten dit onderwerp aan de zorg van burgemeester en wethouders over te laten, doch daarvoor alsnog geene gelden uit te trekken.

Art. 2 van hoofdstuk VIII, onderhoud van schoolgebouwen e. s. f 282, stelt de commissie voor, te verminderen op f 75 en de herstelling der muren in het gebouw, ingerigt tot instituut voor jonge heeren, uit te stellen tot het jaar 1858.

Hierover grijpen eenige discussien plaats, daar die herstelling zeer urgent is; ten slotte wordt besloten het voorstel der commissie aan te nemen, doch inmiddels burgemeester en wethouders uit te noodigen die herstellingen zoo mogelijk nog in 1857 te doen verrigten en omtrent de regularisatie der kosten, nadere voorstellen aan den raad in te dienen.

Aan het zelfde hoofdstuk wordt, conform het advies der commissie, nog toegevoegd een art. ad f 30 voor assurantie-penningen van het koffijhuis De beurs, het bovengemeld schoolgebouw en twee andere aan de gemeente toebehoorende panden, welke nog niet tegen brandschade verzekerd waren.

Voor zoo veel de ontvangsten aangaat, wordt in hoofdstuk III het art. weg- straatgelden enz. f 3350, verminderd op f 3000 daar de tolheffing op den straatweg naar Middelburg thans naar het voorschrift der gemeentewet zal moeten verminderd worden.

Na het ondergaan van opgenoemde wijzigingen wordt hoofdstuk IX der uitgaven (onvoorziene uitgaven) vastgesteld op f 1157,98½ en de geheele staat van begrooting in ontvang en uitgaaf op f 114,941,94½ voorloopig gearresteerd.

De voorzitter geeft kennis dat van de benoemde gezondheidscommissie aanschrijving ontvangen is dat zij zich heeft geconstitueerd en eene verordening wenscht te ontvangen, benevens schadevergoeding voor schrijfbehoeften. Voorloopig is aan haar een lokaal op het raadhuis tot het houden van vergaderingen en schrijfbehoeften van de gemeente griffie verstrekt, terwijl burgemeester en wethouders zich voor eene instructie gerefereerd hebben aan de missive des ministers van binnenlandsche zaken, hiertoe betrekkelijk.

Wordt gelezen eene ingekomene missive van den heer D. Dronkers te Middelburg, houdende verzoek dat ook deze gemeenteraad een lid benoeme, om gezamenlijk met de burgemeesters van Middelburg en Goes, benevens de presidenten der kamers van koophandel en fabrieken aldaar en in deze gemeente (aan welke collegien gelijke uitnoodiging is gerigt) uit te maken eene permanente commissie om de belangen der provincie Zeeland voor te staan, in zake de exploitatie van den Zeeuwsch-duitschen spoorweg en al wat daartoe betrekking heeft.

Naar aanleiding van een voorstel des heeren Schultz, om den voorzitter daartoe te committeren, verklaren alle leden zich eenstemmig daarvoor (de heeren Uyttenhooven en Wels hadden zich inmiddels verwijderd) doch op de herinnering van den voorzitter dat elke benoeming bij gesloten briefjes moet geschieden, wordt daartoe overgegaan met het zelfde resultaat, zoo dat de burgemeester eenstemmig is benoemd.

Nog wordt voor kennisgeving aangenomen de mededeeling dat door het vertrek van den thans gepensioneerden luitenant-kolonel ingenieur Baart de la Faille, eene vacature ontstaat in de plaatselijke school-commissie en in de commissie van toezigt over de teekenschool.

De zitting wordt daarop gesloten.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 24 september. Volgens alhier ontvangene berigten zouden 4 onder-officieren en 27 soldaten van het italiaansche vreemden-legioen bij hunne terugkomst in het vaderland zijn gearresteerd. Veertien hunner, uit Lombardye afkomstig, zijn verwezen naar een krijgsraad te Mantua, terwijl de overige naar de gevangenis zijn gebragt. Onze gezant bij de hoven van Toscane en Parma heeft zich daar tegen verzet.

— The globe verkondigt in zijn nommer van jl. maandag dat in de aangelegenheid van Napels op de nieuw de kracht en de heilrijke werking van het engelsch-fransche bondgenootschap aan den dag zullen komen. „Bondgenooten, zegt The globe, kunnen eigene inzigten omtrent bijzondere punten hebben. Ook te midden van den afgeloopen oorlog is nooit door Frankrijk of door Engeland afstand van zijn zelfstandig oordeel gedaan. Zoo is het ook thans. Het is de zelfstandige overtuiging der beide bondgenooten en hunne volkomen overeenstemming in bedoelingen, waardoor een vereenigd eskader uitgezonden wordt om de europeesche orde in de golf van Napels te verdedigen; en de zelfde zelfstandige inzigten en eenzelvige wenschen zijn de leiddraad voor het overleg der beide mogendheden ten aanzien der gewigtige aangelegenheden in ieder ander deel van Europa."

Dat blad verklaart verder, dat het engelsch-fransche bondgenootschap in Engeland populair is en blijft, en wederspreekt met ernstige afkeuring den Constitutionnel, die dezer dagen gezegd heeft dat het aan de fransche natie op zich zelf niet welgevallig is. Deze bewering weet The globe niet anders te verklaren dan uit bijbedoelingen en inzigten, waarin geen trouwe vriend van keizer Napoleon zou kunnen deelen.

— The northern times berigt „dat de hertogin-weduwe van Argyle, die onlangs van de dwalingen van het protestantismus afzag, jl. zaturdag morgen ten zeven ure het heilige sacrament der bevestiging in de hoofdkerk St. Andries te Glasgow ontving. Zij woonde daarna de mis en het heilige avondmaal bij, dat bediend werd door den bisschop Murdoch." Dit berigt bevestigt dat eene derde schotsche hertogin roomsch geworden was, en dat haar naam spoedig openbaar zou worden. De tegenwoordige hertog van Argyle (de zoon) is postmeester-generaal van Engeland. Het geslacht staat aan het hoofd van den schotschen adel.

Rusland.

Petersburg 20 september. Voor het voornaamste gedeelte van het aan te leggen spoorwegnet is definitieve concessie verleend aan eene particuliere maatschappij, gevormd door kapitalisten van onderscheidene landen, waaronder de hoofden van het fransche Crédit mobilier en de heeren Hottinguer, Baring, Hope en Stieglitz voorkomen. De duur der concessie is 85 jaren. Aan de aandeelhouders wordt door het gouvernement eene jaarlijksche rente van minstens vijf per cent gewaarborgd. De toegewezen spoorweglijnen moeten binnen tien jaren tijds voltooid zijn.

Spanje.

Madrid 20 september. Het koninklijk besluit betrekkelijk de nieuwe constitutie, door het officieel dagblad medegedeeld, behelst twee artikelen, bij het eerste waarvan de constitutie van 23 mei 1845 hersteld en in het tweede gezegd wordt hoe, in af-

wachting dat de cortes in overeenstemming met de kroon, beslissen zullen wat voegzaam is te verrigten, gezegde constitutie door de additionele acte zal worden gewijzigd, welke als integrerend deel der constitutie zal worden gehandhaafd en uitgevoerd, zoodra het tegenwoordig besluit zal afgekondigd zijn. Daarop volgt die additionele akte, welke uit 16 artikelen bestaat en waarin onder anderen de volgende bepalingen voorkomen. De eerste benoeming van senateurs zal de 140 niet kunnen te bovengaan; is eenmaal dit cijfer bereikt, dan zal de koning geen senateurs kunnen benoemen, dan gedurende de zittingen der cortes. De cortes zullen ten minste gedurende vier maanden des jaars vergaderd moeten zijn. Bijaldien de beide wetgevende kamers het over de wet wegens het jaarlijksch budget niet kunnen eens worden, dan zal voor zoodanig jaar het budget van het voorafgaande worden toegepast. De gedeputeerden zullen, zonder voorafgaande magtiging der cortes, aan geenerlei regterlijke vervolging kunnen onderworpen worden. Behalve in de bij art. 46 der constitutie voorziene gevallen, zal de koning zonder daartoe bij eene afzonderlijke wet gemagtigd te zijn, geene amnestie kunnen verleenen, noch een domein der kroon geheel of gedeeltelijk kunnen vervreemden. Noch de koning, noch iemand zijner onderdanen die tot zijne opvolging kan geregtigd zijn, mag een huwelijk aangaan, zonder daartoe bij eene afzonderlijke wet te zijn gemagtigd. Er zal een staatsraad zijn wiens oordeel de koning in de bij de wet voorziene gevallen zal moeten inroepen. De organieke gemeentewet zal den vorm en de voorwaarden bepalen, onder welke de koning de leden der gemeenteraden en regters zal kunnen verwisselen of ontslaan. De kiezerslijsten voor de afgevaardigden bij de cortes zullen bestendig zijn en de geschiktheid der kiezers aan alle onderzoek en vrije openbare beoordeeling onderworpen. Binnen acht dagen na het openen der zitting der cortes zal de regering de rekening van het vorige dienstjaar en het budget van uitgaven voor het volgend dienstjaar moeten overleggen. De regering zal het regt niet hebben om spaansche onderdanen buiten het rijk te verdrijven of te verbannen.

Duitschland.

Berlijn 22 september. In gewoonlijk goed onderrigte staatkundige kringen blijft men gelooven aan eene vredelievende oplossing in de kwestie van Neufchâtel. Het is zeker, dat een oorlog ten behoeve van deze zaak zeer impopulair zoude zijn en de kamers zouden daarvoor zeker niet de benoodigde gelden willen toestaan. Wel beweert men, dat de minister van oorlog een der ijverigste aanhangers van de feodale partij vergunning zou hebben bekomen, om een deel der reserve-troepen, welke met 1 october naar huis haardsteden worden gezonden, onder de wapenen te houden, ten einde op alle mogelijke gebeurtenissen voorbereid te zijn, doch dit gerucht vereischt allezins bevestiging.

— In Die Zeit leest men: "Het hoofdbestuur der bank heeft heden (22 september) eene bijeenkomst gehouden, waarin besloten is het wissel-disconto tot 6 pct. en dus tot het hoogst mogelijke bedrag te verhoogen, terwijl de rente voor beleeningen op den zelfden voet zal blijven. Uit de mededeelingen, die tot het motiveren van dezen maatregel gedaan werden, is gebleken, dat, in weerwil van de reeds vroeger vastgestelde verhooging van het disconto, nog steeds buitengewoon veel zilvergeld van hier, en hoofdzakelijk uit den voorraad der bank, wordt weggevoerd, zoodat die voorraad in de laatste tien dagen met ongeveer 1 millioen rijksdaalders verminderd is, terwijl de discontos de ontzettende hoogte van omstreeks 50 millioen rijksdaalders, en de beleeningen die van 10 millioen bereikt hebben. De genomen maatregel werd dus allezins door de voorzigtigheid geboden."

—Bij het ministerie van financien heerscht thans eene buitengewone werkzaamheid, daar men bezig is met het voortbereiden van een nieuw belastingstelsel. De termijn, gedurende welken de 25 opcenten op de inkomstenbelasting en het gemaal en geslagt mogen geheven worden, loopt den 1sten januarij aanstaande ten einde, en de kamers hebben herhaaldelijk verklaard voor de laatste maal hare toestemming tot die heffing te geven: op den minister van financien rust derhalve de verpligting om nieuwe bronnen van inkomsten tot bestrijding der toenemende uitgaven te vinden. Het denkbeeld, om bij de verschillende ministerien aanzienlijke besparingen in te voeren, moet gebleken zijn niet uitvoerlijk te wezen, daar integendeel, ten gevolge van de als noodzakelijk erkende verhooging van de bezoldiging der ambtenaren en van eenige andere posten, eene vermeerdering van uitgaven zal moeten plaats hebben. Men heeft dus eene nieuwe financie-wet te wachten, waarbij ook het belastingstelsel geregeld moet worden; waarschijnlijk zal de landdag te dier zake reeds tegen de helft van november worden bijeengeroepen."

— De fransche regering schijnt niet ongeneigd te zijn om Pruissen in de zaak van Neufchâtel bij te staan, doch vele schrijven aan die regering een geheel ander einddoel toe. Ook onze regering schijnt overtuigd te zijn, dat Frankrijk haar nooit ten einde toe zou ondersteunen; dat het hof der Tuilerien niets liever wenscht, dan de zaak zich te zien compliceren, om vervolgens als bemiddelende mogendheid tusschen beide te treden; en dat het op het beslissende oogenblik Zwitserland tegen Pruissen zoude beschermen. De fransche regering zou alsdan natuurlijk de zaak geheel in handen hebben en haren invloed in Bern zien vermeerderen, ten koste van dien van Pruissen.

— De antwoorden der buitenlandsche mogendheden in de zaak van Neufchâtel zijn alhier, naar men wil, reeds ontvangen. Die regeringen erkennen alle het regt van Pruissen, en doen eene vredelievende oplossing van dit vraagstuk voorzien.

— Volgens een telegrafisch berigt uit Kopenhagen is prins Napoleon aldaar aangekomen. Prins Christiaan heeft hem aan boord van zijn schip een bezoek gebragt. De demissie van den minister van financien Andreae is aangenomen. De aanleiding tot dit ontslag is onbekend.

— De kroonprins van Zweden is heden van Kopenhagen te Hamburg aangekomen en zou terstond de reis naar Nederland vervolgen. Te Kopenhagen was hij met veel geestdrift ontvangen.

Frankrijk.

Parijs 23 september. De Moniteur van heden meldt, dat de duurte der levensmiddelen en de hooge huurprijs 's keizers aandacht hebben getrokken en dat sedert 1852, in plaats van 1565 afgebroken huizen, 6552 nieuw zijn gebouwd. Voor de arbeidende klasse bestaat veel gelegenheid om een bestaanmiddel te vinden, en het verhoogde arbeidsloon brengt leniging in den overigens oogenblikkelijken nood, terwijl door den aanbouw der nieuwe huizen de huurprijs zal verlagen.

— Sedert de wisselaars hebben aangekondigd dat zij eene premie van 10 en zelfs van 12 frs. geven voor elke som van duizend francs in zilver die hun zou worden geleverd, worden de vijffrancstukken en het ander zilvergeld meer en meer schaarsch. Bijna al de wisselaars koopen het zilvergeld op voor rekening van de wed. Lyon-Alemand & zoon, rue Neuve montmorency n. 13, welke firma dagelijks aanzienlijke hoeveelheden van dit metaal naar Nederland afzendt. In de jongst verloopen drie maanden heeft dat huis dagelijks 800,000 fr. naar het buitenland afgezonden en sedert 15 dezer is het bedrag der dagelijksche verzendingen een millioen.

— Reeds is gemeld dat het oostenrijksche gouvernement de ontruiming der Donau-vorstendommen uitgesteld heeft tot dat het geschil betrekkelijk het bezit van Bolgrad en van het Slangen-eiland vereffend zou zijn. Wegens het zelfde geschil is, volgens berigten uit Konstantinopel van den 15 dezer, bij het britsche eskader per telegraaf bevel uit Londen ontvangen om de wateren van den Bosphorus niet te verlaten, terwijl de fransche scheepsmagt aldaar, welke tot een paar bodems verminderd was, eerstdaags weder versterking zou ontvangen.

—Het Journal de Constantinople, een onderhandsch orgaan der porte, gewaagt van een voorval hetwelk een nieuw punt van geschil tusschen Turkye en Rusland zou kunnen worden: er zou namelijk te Trebisonde door eenige turksche varenslieden eene grove aanranding op een russisch handelsvaartuig gepleegd zijn. Indien het voorloopig berigt niet overdreven is, hebben zij de bemanning in zee geworpen en de russische vlag omlaag gehaald; uit hoofde waarvan de russische consul aanbield om openlijke bestraffing van de schuldigen, vergoeding der door hen aangebragte schade en afzetting van den haven-kapitein. De zaak was bij het afzenden der jongste berigten uit Konstantinopel, nog in onderzoek bij den turkschen krijgsraad.

—De zelfde berigten melden dat de porte, ofschoon de expeditie tegen Montenegro uitgesteld hebbende, voornemens blijft om hare aanspraken op het oppergezag over die landstreek te doen gelden, en in verband daarmede een gedeelte harer beste troepen naar dien kant doet trekken.

Handelsberigten.

Overzigt der week.

Rotterdam 26 september.

De koffijprijzen houden zich goed en de afleveringen blijven groot.

Thee stil.

De op gisteren gehoudene specerij veiling is afgeloopen als volgt:

Noot No. 1, 147 cs. No. 2, 136 cs. No. 3, 97 cs. No. 4, 82 cs

Foelie C, 137 cs. D, 135 cs. E, 131 à 132 cs.

Nagelen No. 2, 33 cs. No. 3, 32 cs.

Java kaneel No. 2, 82 cs. No. 3, 72 à 77 cs. No. 4, 65 à 68 cs.

Ceylon kaneel No. 1, 150 à 151 cs. No. 2, 103 à 106 cs. No. 3, 81 à 83 cs. No. 4, 65 cs.

Rijst willig; de laatsde aflevering van ongepelde rijst is de lading per Batavia, zijnde 5200 balen Nooransie rijst à f 7½ en 3800 balen Larong rijst à f 7.

Graanmarkten.

Amsterdam 26 september.

Tarwe en gerst prijshoudend.

Raapolie op zes weken ƒ 51¼. Lijnolie op zes weken ƒ 41.

Koolzaad (dadelijk) 87 p. vl.

Oostburg 24 september.

De aanvoer van granen ter markt van heden was ruimer dan de laatste weken en de kooplust tamelijk levendig, ofschoon voor tarwe en rogge de stemming iets lager was. Jarige tarwe 50 cts. lager en rogge 10 cts. beneden vorige koers. Zijnde voor jarige tarwe betaald f 15,25 a f 14; nieuwe f 14 a f 12. Rogge f 8,60, f 8,40, f 8,25. Winter garst f 7,25, f 7,—; zomer dito f 7 a f 6,80. Haver f 3,50 a f 3. Nieuwe paardeboonen f 6,50 a f 6. Groene erwten f 8,25 op de kook.

Middelburg 25 september.

De aanvoer uit onze naburige eilanden was heden uiterst gering. Uit Walcheren echter was er meer dan vorige week aangevoerd. Koopers voor tarwe waren meestal lager gestemd, en daar houders veelal vorige weekprijs wilden, zoo ging daarin minder om dan men gewacht had. Puike jarige zeeuwsche tarwe die f 16 wordt genoteerd was niet ter veil; nieuwe dito f 13,40, mindere f 13,25 a f 13,— naar kwaliteit; puike jarige walchersche tarwe f 17,50 a f 17,—, puike nieuwe voor de zaai, bij uitzoeking f 15,— gewone goede baksoorten f 14,— a f 14,50, mindere f 13,15 a f 13,25 naar kwaliteit. Jarige rogge geheel opgeruimd, puike nieuwe voor de zaai f 9,25, gewone baksoorten f 9,—. Gerst bijna niet ter veil, de winter bragt f 7,25, en de zomer f 6,50 op, mindere f 6,25, walchersche zomer-garst werd op f 6,75 en f 7,— vastgehouden. Nieuwe walchersche witteboonen, puike drooge f 11,25 a f 11, mindere f 10,85 a f 10,75 de mud. Dito bruineboonen f 13,25 a f 12,75 naar kwaliteit. Dito nieuwe paardeboonen f 7,—, enkele monsters gekocht, meestal hield men op f 7,25 vast. Walchersche groene erwten waren zeer gezocht en hadden koopers aan f 9,15 a f 8,75 naar kwaliteit, groote dito, laten bij voortduring veel te wenschen over, en zijn naar deugd van f 10,15 tot f 9,75 gekocht. Zeeuwsche erwten niet aan, een partijje dito paardeboonen bragt f 6,75 op. Koolzaad had in puike zuivere soorten nog al koopers, en werd f 16,— de mud betaald, mindere en afwijkende kwaliteit f 15,75 a f 15,50, zomer dito zonder handel. Kanariezaad zonder omgang. In de prijzen der olien is ons even min als in de lijnkoeken eenige verandering bekend.

Gemiddelde marktprijzen.

Middelburg 25 september.

	per ned. mud.		
Tarwe oude	ƒ 16,— à ƒ 17,50	Bruineboon.	ƒ 12,75 à - 13,25
Dito nieuwe	- 13,— à - 15,—	Paardeboonen	- 7,— à - 7,—
Rogge . . .	- 9,— à - 9,25	Gr. erwten .	- 8,50 à - 10,25
Garst wint.	- 7,— à - 7,25	Kool en raapz.	- 15,50 à ƒ 16,—
Dito zom. .	- 6,10 à - 6,50	Aardappel. .	- 2,— à - 2,40
			per ned. pond.
Witteboon.	- 10,50 à - 11,25	Versche boter	ƒ 1,06 à 1,10

Middelprijzen van bakbare tarwe ƒ 15,50 en rogge ƒ 8,75.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 26 september.

Nederland.	Werkelijke schuld	2½ pct.	61 5/16
	dito dito	3 "	—
	dito dito	4 "	92 3/8
	Handelmaatschappij	4½ "	—
Rusland.	Oblig. bij Hope & co.	5 "	101
	dito dito 1828/1829 .	5 "	100 3/4
	Certific. dito 1840	4 "	82 1/8
	dito bij Stieglitz	4 "	—
	dito dito 1854	5 "	90 3/4
	Oblig. bij Stieglitz (nieuwe) . . .		92
	Certific. van inschrijving	6 "	—
Spanje.	Oblig. nieuwe stukken	1¼ "	23¼
	Binnenlandsch.	3 "	37 1/8
Oostenrijk.	Oblig. metalliek	5 "	71 1/8
	dito.	2½ "	37 1/8
	dito nieuwe betaalbaar Amst. . .	5 "	80 3/8
Belgie.	Certific. bij Rothschild	2½ "	[illegible]
Portugal.	Obligatien	3 "	42½
Oostenr.	Oblig. nationale	5 pct.	73 1/8
Mexico.	Oblig. 1853	3 pct.	20 1/8
Venezuela.	Oblig.	4½ pct.	28 7/8

Beurs van Londen, 24 sept. ten 12 ure. Consols 93⅛.

Beurs van Weenen, 23 sept. (Slotprijzen.) Metalliek 5 pct. 81.

Beurs van Parijs, 24 sept. (Slotprijzen.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 69,20.

Opgave van op 15 september 1856 in de onderstaande entrepots aanwezige hoeveelheden der navolgende goederen: tarwe te Amsterdam 276 last; rogge te Amsterdam 207 en te Schiedam 46, te zamen 253; huiden te Amsterdam 53,931, Rotterdam 60,370, te zamen 84,301 stuks; indigo, te Amsterdam 70894 pond; rijst, te Amsterdam 7,416,171, te Rotterdam 11,306 te

zamen 7,427,479 ruwe suiker, te Amsterdam 14,192,790 pond, Rotterdam 4,982,608, Schiedam 608,143, Dordrecht 679,996, Middelburg 995,466, te zamen 21,471,003 pond; tabak in bladen en ongepelde stelen, te Amsterdam 343,504, Rotterdam 446,569, te zamen 790,073 pond.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENSTEN.

Tusschen Middelburg en Rotterdam.

Uren van vertrek in SEPTEMBER — OCTOBER.

Van Middelburg				Van Rotterdam			
Zondag	28	's morg.	10,30	Maandag	29	's morg.	8,30
Maandag	29	"	11 ure.	Dingsdag	30	"	8,30
Dingsdag	30	"	11,30	Woensdag	1	"	8,30
Woensdag	1	"	6	Donderd.	2	"	8,30
Donderd.	2	"	6	Vrijdag	3	"	8,30
Vrijdag	3	"	6	Zaturdag	4	"	8,30
Zondag	5	"	6	Maandag	6	"	10,45
Maandag	6	"	6	Dingsdag	7	"	10,45
Dingsdag	7	"	6	Woensdag	8	"	10,45
Woensdag	8	"	6	Donderd.	9	"	11,30
Donderd.	9	"	7	Vrijdag	10	"	11,30
Vrijdag	10	"	8	Zaturdag	11	"	6 ure.

Van Vlissingen op Rotterdam.

WINTERDIENST.

Vastgestelde uren van vertrek.

Van Vlissingen	Van Rotterdam
des Maandags, Woensdags en Vrijdags, 's morgens 8 ure, na aankomst der stoomboot van Breskens.	des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, 's morg. 8½ ure, na aankomst van den 1sten trein uit 's Hage.

NB. De Omnibusdienst tusschen Middelburg en Vlissingen correspondeert met de Stoombootdienst.

De Wagendienst van Goes op het Catsche Veer is veranderd in eene zoodanige dienst van Goes op *Wolfaartsdijk*.

Van Middelburg op Zierikzee en Bergen op Zoom (Tholen).

Uren van vertrek in SEPTEMBER — OCTOBER.

Van Middelburg				Van Tholen			
Maandag	29	's morg.	11,30	Dingsdag	30	's morg.	10 ure.
Vrijdag	3	namiddag	1,30	Zaturdag	4	's midd.	12
Maandag	6	's morg.	3,30	Dingsdag	7	*'s morg.*	3
Vrijdag	10	"	7,30	Zaturdag	11	"	6,30

Advertentiën.

Getrouwd:

HERMAN BROESE,

Weduwn. van Vrouwe C. P. SCHOTEL,

en

PETRONELLA ELISABETH SCHOTEL.

Dusseldorf, 23 *September* 1856.

Eenige kennisgeving.

Getrouwd:

J. C. HAKENSON, van Maarssen,

met

C. HOOGSTRAATE.

Middelburg, den 26 September 1856.

Bevallen van eene DOCHTER C. E. VAN DER WEELE, geliefde Echtgenoot van

26 September 1856. C. J. DIRKSEN.

Eenige kennisgeving.

VEEMARKT TE IJZENDIJKE
den Elfden October 1856.

GENEESKUNDE.

De Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Zeeland, residerende te Middelburg, verwittigt bij deze de belanghebbenden, dat zij hare gewone Vergadering houden zal op Woensdag den 29 October 1856, en verzoekt tevens allen welke alsdan verlangen toegelaten te worden tot het Heel-, Verlos- of Artsenijmengkundig Examen, of tot dat van Oog- of Tandmeester of Drogist, om hun daartoe strekkend Request, onder overlegging van de noodige bewijzen, voor den 20 dier maand te doen toekomen aan den Heer Dr. J. C. VAN DEN BROECKE, Voorzitter derzelve Commissie.

Middelburg, den 26 September 1856.

De Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt voornoemd,

Namens dezelve,

J. PRIESTER, waarnemend Secretaris.

De Schoolcommissie bij het Departement Middelburg der Maatschappij TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN, berigt dat de Herhalingschool dit jaar zal geopend worden op Maandag den 6 October aanstaande, en dat de Lessen gedurende de volgende zes wintermaanden, des avonds van 7 tot 9 ure, zullen worden gegeven in het Schoollokaal van voornoemd *Departement*, op de Wal, wijk B no. 60, des Maandags en Donderdags aan de Jongens en des Dingsdags en Vrijdags aan de Meisjes.

Onder herinnering dat deze School *alléén* bestemd is voor hen, die bereids op de gewone Scholen de noodige bekwaamheid in het Lezen, Schrijven en Rekenen hebben aangeleerd, meent de Commissie tevens deze hare inrigting, wegens het veelzijdig nut dat zij verspreidt, ten ernstigste aan Ouders en Voogden voor hunne Kinderen en Pupillen te moeten aanbevelen. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij den Hoofdonderwijzer *L. DE MAN*, in het Schoollokaal, telken dage des avonds van 7 tot 8 ure, behalve op Woensdag.

Namens de Schoolcommissie voornoemd,

P. DE MAREE TAK, Secretaris.

VERKOOPING VAN

OUDE STRAATKLINKERS EN PUIN,

liggende op het Dorp **Oostkapelle** en op den Straatweg tusschen **Serooskerke** en het **Huis-Om**, op Vrijdag den 3den October 1856, des morgens ten 10 ure, te beginnen te **Oostkapelle**.

De Notaris J. W. LE NOBEL zal op Dingsdag den 30 September 1856, des voormiddags om 9 ure, in de Stads Herberg op de Markt te Oostburg, in het openbaar te koop veilen de navolgende

ONROERENDE GOEDEREN:

1. 2 Bunders, 17 Roeden, 40 Ellen **WEILAND**, gelegen digt bij Nieuwvliet, in den Elisabethpolder, Gemeente Zuidzande, sectie C no. 117.

2. 4 Bunders, 40 Roeden, 63 Ellen, zijnde een achtste gedeelte in 35 Bund., 25 Roed., 10 Ellen **BOUWLAND**, gelegen in den Austerlitzpolder, Gemeente Zuidzande, deel makende van de nommers 197 tot en met 205 der sectie E.

3. 13 Roeden, 20 Ellen Bebouwde **ERF**, gelegen in den Prins Willemspolder te Oostburg, sectie C no. 165 en 166.

4. 7 Roeden, 30 Ellen Bebouwde **ERF**, gelegen als voren, sectie C no. 186 en 187.

5. 29 Roeden, 40 Ellen **BOUWLAND**, gelegen in den Vierhoekpolder te Oostburg, sectie B no. 89.

6. 1 Bunder, 35 Roeden, 50 Ellen **BOUWLAND en BOSCH**, gelegen als voren, sectie B no. 133.

7. Voorts 9 Perceelen, te zamen groot 4 Bunders, 18 Roeden, 63 Ellen **WEILAND, TUINGRONDEN** en Bebouwde **ERVEN**, gelegen bij de Markt in de Gemeente Oostburg en deel makende van de voormalige Vestingwerken aldaar, beplant met goed groeijende Vrucht-, zware Olmen en andere Boomen, en

8. Een **WOONHUIS**, **Schuurtje** en Gevolgen, sectie D no. 151, staande en gelegen aan den Grooten Straatweg, aan de Draaibrug, Gemeente Aardenburg.

Nadere inlichtingen te bekomen bij den Heer J. M. HENNEQUIN, te Sluis, en ten Kantore van bovengemelden Notaris, te Oostburg.

De Notaris P. VAN DE GRAFF zal op Vrijdag den 10 October 1856, des avonds ten acht ure, in het **Nederlandsch Logement** in de Abdij te Middelburg, in het openbaar bij opbod en afslag te Koop aanbieden, een

HUIS EN ERVE

staande en gelegen op de Noordzijde van den Dam alhier, wijk N no. 6. In de Grondbelasting aangeslagen op *f* 30,08.

Gemeld Huis is daags vóór en op den dag der Verkooping te bezigtigen van 11 ure des morgens tot 3 ure des namiddags, op vertoon eener Toegangkaart, die ten Kantore van genoemden Notaris verkrijgbaar is.

De Notaris P. VAN DE GRAFF zal op Vrijdag den 10 October 1856, des avonds ten acht ure, in het **Nederlandsch Logement** in de Abdij te Middelburg, krachtens onherroepelijke magtiging, te Koop aanbieden, een

HUIS EN ERVE MET TUIN

EN VERDERE GEVOLGEN VAN DIEN,

over het geheel groot 26 Roeden 78 Ellen, staande en gelegen aan het Bolwerk bij de Seisbaanbrug alhier, wijk M nummers 122, 111, 110, 109 en 108. Grondlasten *f* 21,19.

Hetzelve is daags vóór en op den Verkoopdag, van des morgens 10 tot des namiddags 4 ure, voor ieder te zien.

Er wordt **Uit de Hand te Koop** aangeboden, in het midden der Stad Vlissingen, **EEN HUIS**, met nevens staande **Pakhuis**, waarin nog eene Affaire wordt uitgeoefend en op welke een gedeelte der Koopsom kan gevestigd blijven. Adres bij den Boekhandelaar Z. DE BUISONJÉ te Vlissingen. Brieven franco.

TE PACHTEN DE HOFSTEDE, genaamd **de Kouse**, groot ongeveer 63 Bunders, onder **Heinkenszand**. Te bevragen tot den 1 October 1856, bij den Eigenaar C. DE FOUW.

DRIE SPUITEN.

De ondergeteekende heeft de eer zijnen geëerden Begunstigers te berigten, dat hij ontvangen heeft een groot assortiment nieuwe **Kleedingstoffen**, **Shawls** en **Shawls-long**, *alsmede vele nieuwe artikels voor het* naderende Saizoen.

J. H. UCHTMANN.

SLIJM- EN MAAGPILLEN.

Deze PILLEN, die sints vele jaren met het beste gevolg *tegen de Slijm* en als *Maagversterkend gebruikt worden*, door hare zachte werking **de spijsvertering zeer bevorderen**, bijzonder goed tegen de **Gal** en zeer zacht laxerend zijn, zijn tegen 32½ cent het Doosje, met berigt van het gebruik, verkrijgbaar door tusschenkomst van de H.H.

Axel, J. W. Verbeek Vrolijk.	Leeuwarden, S. P. Postma.
Bergen op Z. J. P. Verlinden.	Middelburg, W. P. v. d. Kamer.
Breda, J. de Lint.	Nijmegen, F. J. van Pelt.
Goes, J. A. Le Cointre.	Sneek, P. F. Potma.
's Hertogenb. J. Straatman.	Tholen, Wed. v. Rijssel & Zn.
Hulst, J. Nederveen.	Veendam, S. Savenije.
Kruiningen, F. C. Baarens.	Vlissingen, M. van Osch.
Lamswaarde, J. van Brabant.	Zierikzee, J. Bal Cz.

De talrijke Bestellingen die wij tegenwoordig op de **REVALENTA** ontvangen, bewijzen hoe weldadig zij werkt op de ziekten en kwalen die door het vochtige, koude weder ontstaan of verergeren en gevoeliger worden.

Zinkings, Hoofdpijn, Slijm, Zuur, Maagpijn, Galziekten, Aambeistigheid, Hoest, Verstoppingen, Diarhaea, slechte Spijsvertering, oprispingen, spanning op de Maag en eene menigte andere ziekten geneest zij spoedig en met weinig kosten. Als voeding voor kleine Kinderen is zij ook bijzonder aan te bevelen en verdient de voorkeur boven de *voeding met Melk*. *Zij verteert ligt*, *verzuurt niet*, *geeft* veel voedsel en gezonde sappen. Alle Moeders raden wij aan het **Revalentaboekje** te lezen, dat ze om niet in de onderstaande Depôts krijgen kunnen:

Middelburg, **Depot-Verkoophuis**; Amsterdam, Verkoophuis; Axel J. W. VERBEEK VROLIJK, Goes Wed. C. VREEKE, Hellevoetsluis H. C. VAN SLEEDEN, Oostburg Wed. GIELHOED, Schoondijke A. J. BRONSWIJK, Sluis Gezust. JANSEN, Vlissingen A. M. KALBFLEISCH, Waalwijk J. VAN DE KLOKKEN, Tholen T. J. MAAS; en de bekende Depôts in de andere Steden.

Bloembollen bij C. van de Putte Cz.

Een bekwame **Oppasser** met November benoodigd. Adres bij J. C. & W. ALTORFFER.

Bij DE GEBROEDERS ABRAHAMS te Middelburg is uitgegeven:

Het Koninklijk besluit van den 21 Augustus 1854, betrekkelijk de Concessie van den Spoorweg, uitgaande van Vlissingen tot aan de Maas tegenover Venlo, met de aanvullingen en wijzigingen, daarin gebragt bij Zr. Ms. besluit van den 19 Augustus 1856.

In Zakformaat — Prijs 15 cent.

Het Bestuur der Stoomboot **Stad Goes** maakt bekend, dat door Herstellingen aan de Haven van Goes, **de dienst zal zijn gestaakt** van 30 September tot 4 October, terwijl het reizend Publiek voorts atteent wordt gemaakt dat gedurende de maand October de afvaart zal plaats hebben van GOES, Zaturdag, Dingsdag en Donderdag, en van ROTTERDAM, Maandag, Woensdag en Vrijdag, beginnende:

van Goes	van Rotterdam
Zaturdag 4 Oct. 's morg. 4 ure	Maandag 6 Oct. 's morg. 10 ure

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

BIJVOEGSEL
VAN DE
MIDDELBURGSCHE COURANT.
Zaturdag 27 september.

Staten-generaal.

Tweede kamer. — Zitting van 23 september.

Is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, tot vermindering van het zegelregt op de certificaten nationale werkelijke schuld en de bewijzen van aandeel in vreemde geldleeningen. — Drukken, ronddeelen en verzenden naar de afdeelingen. — Voorts een adres van den heer chirurgijn H. F. J. Rup, betrekkelijk het erlangen van den doctorsgraad. — Verzending naar de commissie voor de verzoekschriften.

De commissie voor het adres van antwoord op de troonrede heeft haar ontwerp, gewijzigd naar de daarop in de afdeelingen gemaakte aanmerkingen, ter tafel gebragt. De beraadslagingen over dat ontwerp-adres zullen aanvangen op woensdag, des voormiddags ten elf ure.

Dat ontwerp-adres luidt als volgt:

Sire!

De tweede kamer der staten-generaal vernam met genoegen van uwe majesteit, dat onze betrekkingen met het buitenland, ook na het gezegend herstel des vredes, van welwillendheid en goede gezindheid blijven getuigen.

2. Zij verheugt zich in de verzekering, dat zee- en landmagt beide met eere aan hare roeping voldoen, en waardeert de zorg van uwe majesteit voor de verbetering van het materieel der marine. Zij vertrouwt tevens dat met het ophouden van den oorlog de noodzakelijkheid van buitengewone uitgaven voor het leger is vervallen.

3. Het wekt in hooge mate onze belangstelling, van uwe majesteit te vernemen, dat onze bezittingen in andere werelddeelen over 't algemeen eene gewenschte rust genieten, en dat daar zoowel zedelijk als stoffelijk ontwikkeling en vooruitgang zigtbaar zijn. Wij betreuren de rampen, waardoor een deel dier bezittingen werd geteisterd, en wenschen dat de gevolgen zoo veel mogelijk worden gelenigd. Uwe majesteit zal ons bereid vinden mede te werken tot hetgeen mogt worden gevorderd om de slavernij in onze west-indische koloniën zoo spoedig mogelijk te doen ophouden. Het zal ons aangenaam zijn, mededeeling te erlangen van de maatregelen, genomen om den tegenwoordigen toestand der slaven aldaar te verbeteren.

4. Wij hadden gewenscht dat de pogingen van uwer majesteits regering reeds nu tot een vrij handelsverkeer met het rijk van Japan mogten hebben geleid, en vernemen met genoegen, dat de hoop niet is vervlogen om daartoe te geraken.

5. Bemoedigend zijn de mededeelingen, van uwe majesteit ontvangen aangaande de inwendige gesteldheid des vaderlands. Wij gelooven met u, sire, dat tot bestendiging der welvaart, die wij genieten, eene uitbreiding der middelen van versnelde gemeenschap wordt vereischt. Het zal ons aangenaam zijn kennis te nemen van de ontwerpen die daartoe worden gevormd en aan die ondernemingen medewerking te verleenen voor zoo verre het mogt blijken, dat de eisch van het algemeen belang ondersteuning van staatswege wettigt.

Wij zouden het echter betreuren, indien bij de gunstige gesteldheid der schatkist, het verleenen van ondersteuning aan bijzondere ondernemingen, alsmede de voortgezette delging van schuld, geene ruimte overlieten tot verdere vermindering van de lasten der natie.

6. Door uwe majesteit wordt ons het uitzigt geopend op de voordragt van verschillende wets-ontwerpen van het uiterste gewigt, tot welker naauwgezet onderzoek wij ons gaarne bereid verklaren. Daaronder is er een, dat op het lager onderwijs, waarvan de indiening, naar onze overtuiging, thans geen verder uitstel gedoogt. Het gevoelen der kamer over dit gewigtig onderwerp is bekend. Het staat uitgedrukt in het verslag onzer overweging van het vroeger ingediend wets-ontwerp, hetwelk door de geheel onverwachte sluiting der vorige zitting, met vele andere, onafgedaan gebleven is. Wij zijn met uwe majesteit overtuigd, dat al wat tot het gebied des gewetens behoort, ongeschonden moet blijven, en meenen dat dit doel kan worden bereikt door stipte inachtneming van de voorschriften der grondwet, die, door gelijkstelling der gezindheden en door de uitdrukkelijke bepaling dat bij de inrigting van het openbaar onderwijs ieders godsdienstige begrippen moeten worden geëerbiedigd, elk denkbeeld van gewetensdwang ten eenen male afsnijdt.

7. De blijken van liefde, sire, aan uwe majesteit en haar huis zoo dikwerf en nog onlangs betoond, en de eendragt door uwe majesteit op zoo hoogen prijs gesteld, gaan ook ons, vertegenwoordigers der natie, in hooge mate ter harte. Ook wij wenschen tweespalt en verdeeldheid voortdurend van den vaderlandschen bodem te weren en deelen in de zucht van uwe majesteit om de zedelijke kracht, en de stoffelijke welvaart des volks door de bevordering van al wat goed en regt is, te verhoogen. Met vasthouding aan de grondwet, dat plechtanker van den staat, kan die eendragtige zamenwerking, door uwe majesteit zoo zeer gewenscht, onder den goddelijken zegen rijke vruchten dragen.

De commissie van enquête in de zaak van het Zwolsche diep heeft haar verslag ingediend, waarop besloten is dat stuk, benevens de daarbij behoorende processen-verbaal, te doen drukken.

De kamer heeft voorts beslist, dat, volgens de bepaling van art. 132 van het reglement van orde, al de ten gevolge van de sluiting der voorgaande zitting onafgedaan gebleven werkzaamheden, voor zoo ver zij geene voorstellen des konings betreffen, in deze zitting zullen worden hervat. Mitsdien is: 1. naar de afdeelingen gezonden het voorstel van den heer Sloet tot Oldhuis, tot verandering der tienden in grondrenten; 2. bepaald dat het onderzoek wegens het misbruik van sterken drank door de daarvoor benoemde commissie zal worden voortgezet; 3. goedgevonden dat de uitgestelde beraadslaging over de conclusie van het rapport betreffende de stukken aangaande de aftapping van water op de Zuid-Willemsvaart nader vastgesteld zal worden; en 4. besloten dat het onderzoek van onderscheidene regeringsbescheiden, in handen van commissiën gesteld om daarop rapport uit te brengen, voortgezet zal worden.

Aan het einde der zitting heeft de heer van Nispen van Sevenaer verslag gedaan betreffende de inlichtingen van de ministers van binnenlandsche zaken en van oorlog aan de kamer ingezonden, aangaande een hun toegezonden adres van A. J. Geluk, rakende de toepassing der wet op de nationale militie. Over de conclusie van dat rapport zal nader een besluit genomen worden.

Zitting van 24 september.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over het ontwerp-adres in antwoord op de troonrede en wel vooreerst over de algemeene strekking.

De heer Bieruma Oosting zegt dat het werk der commissie op hem geen gunstigen indruk heeft uitgeoefend. Hij kan zich niet met de algemeene strekking van het ontworpen adres vereenigen; hij zegt dat het adres is gedeeltelijk een weerklank op de troonrede en gedeeltelijk een zelfstandig adres. De redenaar betwist der kamer geenszins de bevoegdheid om een zelfstandig adres aan te bieden; er kunnen omstandigheden zijn, waarin dit noodig is, maar in de gegeven omstandigheden had hij liever een weerklank gekozen. Dan ware de kamer op een onzijdig standpunt gebleven, en had later de handelingen der regering kunnen goed- of afkeuren, naar mate zij die handelingen beoordeele. Zijn indruk is, dat dit adres getuigt van vooringenomenheid tegen het ministerie; hij vindt dit onbillijk, ongegrond, niet overeenkomstig de belangen des vaderlands. Hij wil niet medewerken om een votum van wantrouwen tegen dit ministerie uit te brengen. Hij treedt niet op als verdediger van hetzelve. Hij wil neutraliteit, des noods eene gewapende neutraliteit ten opzigte van het ministerie. Als onverhoopt het oogenblik daar ware, dat er gevaar mogt zijn, dan zal de kamer kracht genoeg hebben om dat te bestrijden. Zal de strijd nu strekken tot heil des vaderlands? Wat zal er het gevolg van zijn? Zal eene verandering van ministerie of eene ontbinding der kamer tot voordeel van Nederland strekken? Geeft dit niet tot nadeelige schokken aanleiding? De laatste maanden hebben bewezen hoe vele zaken onafgedaan zijn gebleven, hoe veel tijd is verloren gegaan door eene verandering van bestuur. Zijns inziens heeft het volk regt meer te vragen dan gedurig twisten over beginselen, en de kamer zelve behoort daartoe geene aanleiding te geven.

De heer de Brauw is ook tegen de strekking van het adres; hij gaat verder dan de vorige spreker, hij vindt er een toon in, dien het voorzigtiger is niet uit te drukken. Hij vindt er in meer de taal eener vertegenwoordiging, die in eene republiek tot den president spreekt, dan wel die van eene vertegenwoordiging die tot den koning spreekt. In de troonrede wordt gesproken van de liefde des volks voor den koning en zijn huis, nu onlangs weder ondervonden. In het eerste concept van het adres was dit geheel met stilzwijgen voorbij gegaan, en eerst later is daarop eenig antwoord gebragt. Hij vindt dat er eene koude toon heerscht op de uitdrukking die in de troonrede voorkomt. Hij heeft ook in het adres gevonden vooringenomenheid tegen het kabinet, ja wantrouwen voor er nog eenige daad bekend werd. En zonder dat ook hij zich nu reeds als verdediger van hetzelve wil opwerpen, wil hij ook geen wantrouwen doen blijken, dat nog niet gebleken is verdiend te zijn. Hij vindt dat men zich op een hoogen toon moed heeft willen inscherpen, als een bevreesd kind; hij vindt voorts in het adres afwijkingen en uitlatingen van hetgeen in de troonrede voorkomt. Het zou hem leed doen dat zoodanig adres van deze vergadering zou uitgaan.

De heer de Kempenaer is mede tegen de algemeene strekking van het ontwerp-adres. Men moet in het oog houden dat hier de geheele kamer spreekt tot den koning en dan vindt hij het antwoord ongrondwettig en onvoegzaam, waarbij hij vooral op het oog heeft het slot van § 3 en de §§ 5 en 6.

De heer van Deinse zegt, dat het ontwerp-adres zijne goedkeuring niet zal wegdragen, niet omdat het een zelfstandig adres is, want dit beschouwt hij meer als een vorm, — maar die zelfstandigheid moet zich bepalen tot hartelijkheid, welwillendheid en vertrouwen. Het voorgestelde antwoord mist alle teekenen van hartelijke welwillendheid en vertrouwen; het is, om er niets meer van te zeggen, koud, wantrouwend. Spreker wijst alleen op de zinsnede in § 6 voorkomende: het onderwerp van het lager onderwijs. Spreker vraagt of dit antwoord gepast, voegzaam zij, welwillend is, op de zinsnede deswege in de troonrede. Hij leest beide gedeelten uit troonrede en ontwerp-adres voor.

Men moge de verwezenlijking van het in de troonrede aangekondigde onmogelijk achten, men moge meenen, dat de regeling van het lager onderwijs niet anders geschieden kan dan volgens het vorig verslag, maar is het voegzaam zoodanig te antwoorden als voorgesteld wordt: wij blijven bij ons vroeger gevoelen en verwijzen naar het vorig verslag. Het is bovendien onjuist, want het is een verslag der sectiën, dat niet in openbare behandeling is gebragt; maar al ware het juist, de uitdrukking ware toch ongepast. Men zegt wel, het antwoord is gerigt tot de ministers, maar spreker antwoordt, ik heb voor mij de troonrede des konings en een antwoord aan den koning en niet aan de ministers. Hij behoort tot geene partij, dan die de regten der kroon wil eerbiedigen en de grondwettige bepalingen handhaven; hij rangschikt zich noch bij eene stelselmatige oppositie, noch bij eene stelselmatige verdediging; hij let niet op de personen, maar op de daden der ministers.

De heer Schimmelpenninck van der Oije kan zich ook niet vereenigen met de algemeene strekking van het adres; er komen wel in de troonrede zinsneden voor, waartegen ook hij bedenkingen heeft, maar hij wil daarom nog niet den toon, die in dit adres heerscht. Men moet, zijns inziens, het ministerie uitnoodigen om van zijne bedoelingen te doen blijken. Hij heeft de aftreding van het vorig ministerie betreurd en hij brengt hulde aan de afgetreden ministers; hij noemt den minister van binnenlandsche zaken dengeen die geheel het vertrouwen der kamer genoot. Er is misschien eene specialiteit, waarmeê hij niet overeenstemt; maar zal hij daarom nu reeds wantrouwen aan den dag leggen, dit zou tot verwarring kunnen leiden. Hij wil hier ook toepassen het: wacht op onze daden. De ministers zijn bekend als kundige en achtenswaardige mannen; hij zou het betreuren als zij geene goede voordragten deden en daardoor weder eene ministeriele crisis ontstond. Hij wenschte te vernemen of er, wat de beginselen betreft, zoo veel verschil tusschen de vorige en de tegenwoordige ministers bestaat, en of het alleen eene verandering van persoon is.

De minister van justitie is bereid om aan het verlangen van den vorigen spreker te voldoen, om eenige inlichtingen te geven nopens de aftreding van het vorige en de optreding van het tegenwoordig kabinet en tevens nopens het politiek stelsel van het tegenwoordig ministerie. Wat het eerste punt aangaat, zou de regering zich kunnen verschansen achter het koninklijk prerogatief, en alzoo zeggen dat de koning van zijn prerogatief gebruik gemaakt heeft. Maar de regering is te zeer geneigd om in goede verstandhouding met de kamer te leven, en zij weet ook dat de kamer het koninklijk prerogatief eerbiedigt, zoo dat zij niet nalaten wil de gevraagde inlichting te geven. Bovendien, het ministerie eerbiedigt even zeer het regt der kamer om, naar parlementaire gebruiken, eenige inlichtingen te vragen en te ontvangen. Op den voorgrond plaatst de minister dat hij niet mededeelen kan wat vooraf mogt zijn voorgevallen, dat hij ook in vele bijzonderheden niet treden kan en dat de kamer zijne behoedzaamheid zal eerbiedigen. Zijne mededeelingen komen hierop neder. De afgetreden minister van buitenlandsche zaken had reeds in het vorige jaar den wensch geuit om uit het ministerie te treden. Hij heeft dien wensch na het sluiten van den vrede bij herhaling kenbaar gemaakt. Dat verzoek werd in handen gesteld van den raad van ministers, die geadviseerd heeft om het gevraagde ontslag, dat op geheel personele redenen gegrond was, toe te staan. De raad van ministers heeft echter van die gelegenheid gebruik gemaakt om, zoo Z. M. meende dat daardoor de aftreding van het ministerie noodig mogt worden, de ministers hunne portefeuilles ter beschikking van den koning stelden.

In dien tijd ontstond de vraag, welke houding door de regering zou worden aangenomen ten aanzien van het vraagstuk van het onderwijs, omdat zijne majesteit levendig getroffen was over de bezwaren, die door velen tegen de voorgenomene regeling van het onderwijs waren ingebragt, en omdat Z. M. bij herhaling had te kennen gegeven dat, al wierd de aanhangige wet ook door de kamers aangenomen, Z. M. zwarigheid zou moeten maken daaraan zijne koninklijke sanctie te geven. Z. M. heeft dan ook, in tegenwoordigheid van de ministers van binnenlandsche zaken en van justitie, den wensch geuit, dat een middel gezocht worde om die gewigtige zaak in dier voege te regelen, dat niemands geweten worde gekwetst, zonder af te wijken van het beginsel der gemengde school, waaraan sedert 1806 de natie gehecht is. Op zaturdag 14 junij jl. werd hij, minister, bij Z. M. ontboden en heeft hoogstdezelve goedgevonden den bedoelden wensch te herhalen en dien duidelijk uit te drukken en hem den last op te dragen een nieuw ministerie te vormen, dat gezind zou zijn aan 's konings wensch te gemoet te komen, om de bestaande bezwaren van velen zoo veel mogelijk te bevredigen en naar middelen daartoe strekkende om te zien. Hij heeft gemeend zich aan het vertrouwen des konings niet te mogen onttrekken en eene vereerende taak op zich te nemen, die ten oogmerk had aan Zr. Ms. innige wensch te voldoen.

Intusschen heeft het Z. M. behaagd op maandag 16 junij jl. nog eene poging aan te wenden, om zonder een nieuw ministerie te vormen zijnen wensch bevredigd te zien. Uit dien hoofde werd er een kabinetschrijven aan de ministers gerigt, waarbij hun gevraagd werd of zij nog geneigd waren aan Zr. Ms. wensch te voldoen. Ten gevolge van een misverstand is dit schrijven niet tijdig genoeg in den ministerraad ontvangen. Inmiddels was zijn mandaat tot vorming van een nieuw ministerie ingetrokken. Er was evenwel dien dag een ministerraad gehouden, en ofschoon de kabinetsbrief daarin niet ontvangen werd, bleek het echter officieus, dat de minister van binnenlandsche zaken het onmogelijk achtte op zijn standpunt aan den wensch des konings te voldoen. Dit werd des avonds aan Z. M. kenbaar gemaakt, die toen goedgevonden heeft hem spreker den last tot het vormen van een nieuw ministerie terug te geven, welke taak hij toen hervat heeft. Het is dus door zijne tusschenkomst en de welwillendheid van zijne ambtgenooten te danken, dat het tegenwoordig ministerie is zamengesteld. Hij zal niet treden in eene ontwikkeling van de moeijelijkheden en benaauwdheid welke hij bij de vervul-

ling van die taak heeft ondervonden. Zoo hij iemand iets kwaads wilde of had toe te wenschen, hij zou moeten verlangen dat hem zoodanige last wierd opgedragen. Hij verheugt zich intusschen dat hij zijne taak heeft kunnen volbrengen. In hoe verre hij er in geslaagd is een ministerie zamen te stellen, dat de goedkeuring en de ondersteuning van de kamer zal mogen verwerven, zal eerst later kunnen blijken. Bij de gedane mededeelingen moet hij nog dit voegen, dat de vorige minister van justitie steeds verklaard heeft, dat hij ten aanzien van het vraagstuk nopens het onderwijs geheel deelde de meening van zijnen ambtgenoot van binnenlandsche zaken en dat hij geheel de gedragslijn volgde, die nopens dat punt door zijn ambtgenoot was aangenomen. Ten opzigte der redenen die andere ministers bewogen hebben hun ontslag te nemen, acht hij zich niet geregtigd in ontwikkeling te treden; want dit zou aanleiding geven tot blootlegging van geheel persoonlijke consideratien, terwijl hij zich niet bevoegd acht in hunne geheimen te treden en ze openbaar te maken. Zie daar hetgeen hij zeggen kan nopens de aftreding van het vorig en de optreding van het tegenwoordig ministerie. De reden daarvan was geheel gelegen in de kwestie van het onderwijs en in den wensch des konings, om alsnog te beproeven aan de gemoedsbezwaren van vele te gemoet te komen. De tegenwoordige raadslieden der kroon hebben zich bereid verklaard mede te werken, te onderzoeken, of het mogelijk zijn zal den wensch des konings te verwezenlijken. Die mogelijkheid wordt geacht aanwezig te zijn.

Wat nu aangaat de politieke rigting van het kabinet, er wordt geene geheel splinternieuwe politiek door hetzelve bedoeld, de gedachte des konings was een denkbeeld van verzoening om zoo mogelijk bestaande bezwaren op te heffen. De politiek van het kabinet moet dus geheel in verband beschouwd worden met den wensch des konings. Dit kabinet behoort, krachtens zijn oorsprong en wording, te volgen eene lijn van verzoenende staatkunde; niet in den zin van transactie en accomodatie, maar in den geest van eene staatkunde, die vermag wonden te heelen, redenen van tweespalt op te heffen. Het wil dat doel bereiken door zich te stellen op den grond en op het terrein van de erkentenis van actuele waarheden. Het meent, dat er alleen overeenstemming kan bestaan door de feiten aan te nemen, zoo als die aanwezig zijn, den werkelijken toestand der feiten te beschouwen. Die politiek kan krachtig zijn door de erkenning van ware bestaande toestanden. Het kabinet verlangt dus niet te zijn exclusief, want juist het exclusivismus zou in strijd zijn met het stelsel van verzoening. Het beoogt geen aansluiting aan politieke partijen, maar het wil zich zelf boven de partijen stellen. Het wenscht allen te doen zamenwerken in het goede en ware om alzoo het ware heil van het vaderland te bevorderen. Die politiek kan dus niet zijn reactionnair; zij zou dan strijden met eigen beginselen, niet eigen oorsprong, die gegrondvest is op de erkenning van de waarheid en van de actualiteit der toestanden. Het kabinet kan niet meer terug wenschen wat actueel niet meer bestaat of bestaan kan. Hij heeft alzoo de rigting gekenmerkt, die het ministerie wenscht te volgen.

In hoe verre het op de ondersteuning zal mogen rekenen, zal later moeten blijken. Hij weet het, woorden van menschen worden niet genoegzaam geacht om wantrouwen weg te nemen. Dit ministerie, moet hij toch zeggen, is zoo ver verwijderd van de ontwerpen, die men veronderstelt, dat juist de groote gehechtheid aan onze grondwettige instellingen, juist de groote eerbied, dien het daarvoor heeft, het heeft doen onthouden om daarvan in openbare stukken te doen blijken. Als door mannen van eer de eed wordt afgelegd van de grondwet te zullen handhaven, dan mag men in Nederland aan dien eed geloof hechten, zonder dat het noodig zij, dien telkens in openbare stukken te herhalen. Hij verklaart dat er bij dit kabinet geen gedachte bestaat om een haar breed van de grondwet af te wijken. Zal dit kabinet nu bij magte zijn, zijne taak te volbrengen, en in staat zijn den koning en het vaderland te dienen, dat zal in vele opzigten afhangen van de kamer en van de medewerking en de ondersteuning, die het hier zal ondervinden. Dit meent hij er te moeten bijvoegen, het ministerie zal kracht toonen, krachtig werken, niet alleen eene kracht die uit zich zelve voortspruit, maar eene die op hoogere kracht steunt.

De heer Schimmelpenninck van der Oye zegt den minister dank voor de gedane mededeeling en verheugt zich daartoe aanleiding te hebben gegeven. Het blijkt nu, dat het beginsel van verzoening, door dit ministerie voorgestaan, volstrekt niet strijdig is met het beginsel van apaisement, door het vorig ministerie aangenomen.

De heer van Zuylen van Nyevelt verdedigt het ontwerp-adres; de commissie meende zich dit jaar, met het oog op de omstandigheden, op een meer zelfstandig standpunt te moeten plaatsen, meende zij alzoo in den geest van de meerderheid der kamer te handelen. De redenen, welke de commissie hebben bewogen het adres zoo op te stellen, liggen in den staatkundigen toestand des vaderlands, wat hij meer preciseert door een terugblik op het gebeurde in de jongste maanden; hij herinnert de optreding van het vorig ministerie en den gang van hetzelve en hoe er volkomen homogeniteit tusschen hetzelve en de meerderheid der kamer bestond omtrent de hoofdbeginselen der wet op het lager onderwijs; hoe de verkiezingen de meerderheid in dien geest versterkten en hoe een ministerie in den geest der minderheid optrad toen de verkiezingen naauwelijks waren afgeloopen, wat algemeene verbazing wekte; hij herinnert verder hoe het nieuwe ministerie terstond de sluiting der zitting uitlokte, te midden der ophooping van werkzaamheden en zonder dat men iets omtrent de inzigten der ministers had vernomen; nu verliepen drie maanden, er verschenen rapporten, circulaires enz. en zoo naderde de tijd der opening van de tegenwoordige zitting; in de troonrede kwam niets voor omtrent de verandering van ministerie, maar zij liet in het midden de bedoeling van hetzelve omtrent het onderwijs; het petitionneren wordt echter vermeld en nu is de groote vraag: moet de kamer zwichten? De commissie heeft gemeend, dat hier geene aarzeling te pas kwam, maar een ernstig, bezadigd maar krachtig antwoord moest worden gegeven.

De beraadslagingen worden gesloten.

De algemeene strekking van het ontwerp-adres wordt daarna in stemming gebragt en aangenomen met 47 tegen 20 stemmen.

Voor stemmen de heeren van Akerlaken, Hoynck van Papendrecht, van der Veen, Wijbenga, de Poorter, Wintgens, Sloet tot Oldhuis, ter Bruggen Hugenholtz, Jespers, Westerhoff, Taets van Amerongen, Blaupot ten Cate, Reinders, van Bosse, Beens, Zijlker, Meylink, van Eck, Godefroi, de Lom de Berg, L. D. Storm, Bots, van der Poel, Luyben, Dommer van Poldersveldt, Anemaet, Dirks, Slicher van Domburg, Strens, Rochussen, Dullert, Wintershoven, Hengst, Thorbecke, van Nispen van Sevenaer, van der Linden, Sander, Nolthenius, Meeussen, Bosscha, Gevers Deynoot, Vegelin van Claerbergen, van Hoëvell, de Limpens, van Zuylen van Nyevelt, Heemskerk en de voorzitter van Goltstein.

Tegen stemmen de heeren Hoekwater, de Kempenaer, Mackay, Bieruma Oosting, van Rappard, van Deinse, Kien, van Reede van Oudtshoorn, Stolte, Groen van Prinsterer, Schimmelpenninck van der Oye, van Franck, Elout van Soeterwoude, van Heiden Reinestein, Baud, van Foreest, Hoffman, van Lijnden, de Bruyn en Delprat.

Daarop zijn de afzonderlijke paragrafen in behandeling genomen.

De heer Rochussen heeft voorgesteld om het adres van antwoord aldus te doen aanvangen:

„De tweede kamer der staten-generaal, hoogelijk waarderende het haar geschonken voorregt dat uwe majesteit in persoon de zitting der staten-generaal is komen openen, acht zich gelukkig, haar de betuiging te kunnen ontboezemen van de liefde en de gehechtheid, welke zij voor uwe majesteit en hoogstdezelver huis koestert."

En om daarna de eerste paragraaf te doen luiden:

„Zij vernam met genoegen van uwe majesteit dat onze betrekkingen met het buitenland, ook na het gezegend herstel des vredes, van welwillendheid en goede gezindheid blijven getuigen."

Na eene beraadslaging tusschen de heeren Kien, van Akerlaken, Godefroi, Schimmelpenninck van der Oije, Rochussen en van Zuylen van Nyevelt, is de voorgestelde wijziging met 58 tegen 9 stemmen, en paragraaf 1, gewijzigd, met 66 tegen eene stem (die van den heer Kien) aangenomen.

Tegen de wijziging van den heer Rochussen stemden de heeren Hoekwater, Taets van Amerongen, Blaupot ten Cate, Reinders, Zijlker, Schimmelpenninck van der Oije, Storm, Anemaet en Slicher van Domburg.

Over paragraaf 2 voerden het woord de heeren van Hoëvell, ter Bruggen Hugenholtz, Schimmelpenninck van der Oije en de minister van marine, waarna die paragraaf met 61 tegen 6 stemmen werd aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren Taets van Amerongen, Bieruma Oosting, Kien, van Heiden Reinestein, Baud en van Lynden.

Aan de behandeling over paragraaf 3 namen deel de heeren van Lynden, van Zuijlen van Nyevelt, leden der commissie, Thorbecke en de Kempenaer, welke voorstelde om den laatsten volzin weg te laten. Dat voorstel werd met 54 tegen 13 stemmen verworpen, en de paragraaf onveranderd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Paragraaf 4 werd zonder beraadslagingen en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Paragraaf 5 werd met 44 tegen 23 stemmen zonder beraadslaging aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: Wintgens, de Kempenaer, van Rappard, Taets van Amerongen, Bieruma Oosting, van Deinse, Kien, van Reede van Oudshoorn, Godefroi, Stolte, Schimmelpenninck van der Oije, van Franck, Elout van Soeterwoude, van der Poel, van Heiden Reinestein, Baud, van Foreest, Hoffman, Rochussen, van Lynden, de Brauw, Sander en Nolthenius.

Bij de opening der beraadslagingen over paragraaf 6 heeft de heer Groen van Prinsterer voorgesteld die aldus te lezen:

„Ook bij het uitzigt op de voordragt van velerlei belangrijke wetten mogen wij niet ontveinzen dat de regeling van het lager onderwijs thans in de hoofdtrekken geen langdurig uitstel gedoogt. Wij waarderen uwer majesteits bezorgdheid voor het regt en de gewetensvrijheid van allen, en zijn gaarne bereid elk middel te onderzoeken waardoor uwer majesteits regering oordeelt dat getrouwe naleving der grondwet met de behoefte van eene op weinige uitzondering na christelijke bevolking in overeenstemming kan worden gebragt."

Die wijziging en de paragraaf zelve zullen morgen ten elf ure in behandeling komen.

Zitting van 25 september.

De beraadslagingen over het ontwerp adres in antwoord op de troonrede worden voortgezet en wel over § 6.

De minister van binnenlandsche zaken wenscht, voor den aanvang der beraadslagingen over § 6, enkele woorden tot opheldering te zeggen. Welligt zal hij daartoe later geene gelegenheid hebben, omdat hij zich gaarne zoo weinig mogelijk in de discussien wenscht te mengen. In § 6 komt eene uitdrukking voor, die naar zijne meening moet worden toegeschreven aan de vrees dat de regering de indiening van het wetsontwerp nopens het lager onderwijs zou willen vertragen. De uitdrukking ligt misschien niet zoo scherp in het gesprokene door den president der commissie, maar ligt er toch genoegzaam in opgesloten. Maar in het amendement van den heer Groen komt eene uitdrukking voor die welligt aan het zelfde gevoel kan worden toegeschreven. Het is daarom dat Z. exc. reeds in den aanvang gemeend heeft het woord te moeten opnemen, ten einde te kennen te geven dat in de troonrede volstrekt niet blijkt het voornemen der regering, om de indiening van dat wetsontwerp uit te stellen. Integendeel geeft hij de bepaalde toezegging dat die indiening nog in deze zitting zal plaats hebben.

De regering is ten stelligste overtuigd van de noodzakelijkheid om aan het voorschrift der grondwet gevolg te geven, zoo dat men vertrouwen mag dat de regeling van het onderwijs eerlang tot uitvoering zal zijn gekomen. De regering zal dan ook niets meer ter harte nemen dan dit onderwerp; overtuigd als zij is dat deze belangrijke aangelegenheid, na eene zoo lange vertraging, geen verder uitstel gedoogt.

De heer Groen van Prinsterer bestrijdt de § en verdedigt zijn amendement, waarbij hij de drie volgende stellingen ontwikkelt: 1. of de hoofdgedachte, het systeem van de tweede kamer of van hare meerderheid, indien het werkelijk haar systeem is, is heilloos; 2. de koning verdient lof en dank, omdat hij zich voor alsnog tegen de verwezenlijking dier hoofdgedachte heeft verzet, en 3. de koning rekent te regt op de ondersteuning van zijn volk. Ten slotte uit hij de meening dat de gelijktijdige regeling der drie takken van het onderwijs vertraging zal veroorzaken waarom hij voor eene partiële regeling is; bovendien ligt de oorzaak der spanning in de regeling van het lager onderwijs en die spanning moet ten spoedigste worden weggenomen.

De minister van justitie vraagt, of het parlementair constitutioneel en raadzaam is, dat de kamer verwijst naar een verslag *dat geen votum der kamer behelst.* Hij maakt opmerkzaam dat de kroon eene ontbinding der kamer heeft willen voorkomen en haar in de gelegenheid heeft willen stellen zich in edelmoedigen zin te verklaren doch met dien verzoenenden geest harmonieert de § volstrekt niet; geen wonder dus dat de § de regering hoogst onaangenaam is; waarop men het ook heeft toegelegd. Met het amendement van den heer Groen kan de regering zich ook niet vereenigen omdat het niet voldoet aan hetgeen zij zich nopens de regeling van het onderwijs voorstelt.

Door den heer Wintgens is mede een amendement voorgesteld om het grondddenkbeeld der § te behouden, doch in andere vorm aan te nemen.

Hierover hebben nog het woord gevoerd de heeren Bosscha, Godefroi en van Nispen van Sevenaer.

Zitting van 26 september.

§ 6 is aangenomen met 59 tegen 6; § 7 met 61 tegen 5; en het geheele adres met 57 tegen 9 stemmen.

MIDDELBURG, TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.